Земля Луганщини в окупації. Війна з російським звіром та сільське господарство

Читать на русском

Земля Луганщини в окупації. Війна з російським звіром та сільське господарство

Землі сільгосппризначення в Луганській області «під Україною» наразі не обробляються взагалі. При цьому мова йде про область, яка за площею більша ніж Ізраїль.

Сільське господарство в Луганській області «під Україною» наразі відсутнє як таке – якщо не рахувати поодиноких кіз та свиней на приблизно сорока приватних подвір'ях кількох деокупованих сіл, де ще лишаються мешканці, і де постійно точаться активні бойові дії, пише видання "ОстроВ".

Отже, впроваджувати в області земельну реформу так, як в інших областях, на Луганщині зараз неможливо. Вся робота, яка стосується аграрної галузі області, станом на лютий 2024 року по факту перебуває в режимі очікування деокупації.

«У нас готові кадри, готові всі документи, програми, які стосуються державної підтримки, меліорації тощо для того, щоб увійти в область і почати працювати. Так само до цього готові аграрії, які виїхали з області, відмовившись співпрацювати з окупантами. Ми готові зайти в область у той самий день, як тільки дозволять наші військові», – каже «ОстроВу» заступниця директора департаменту агропромислового розвитку Луганської ОВА Любов Безкоровайна.

При цьому мова йде про область, яка за площею більша ніж Ізраїль.

За словами Безкоровайної, у Луганській області в її законних адміністративних кордонах – понад 5 мільйонів гектарів земель сільгосппризначення. Трохи менше половини з них опинились в окупації у 2014 році. А близько 2,6 мільйона гектарів – в окупації або заміновані після повномасштабного вторгнення.

Землі сільгосппризначення на Луганщині значно більше, ніж у багатьох областях України.

«Наприклад, у Львівській області середній земельний пай становить трохи більше одного гектара, а в Луганській – понад вісім гектарів», – наводить приклад Безкоровайна.

Збереження кадрів і підготовка до деокупації

В умовах, коли можливість працювати безпосередньо в області відсутня (а це вже два роки), робота тих підструктур військово-цивільних адміністрацій, які відповідають за аграрний сектор, зводиться здебільшого до збереження кадрового потенціалу та підготовки до деокупації області. А це підготовка законодавчої, юридичної бази на державному рівні, напрацювання технологій з розмінування, меліорації тощо. Застосувати все це на практиці в Луганській області можливо лише у перспективі.

Як і все те, що держава робить для мотивування аграріїв. Наприклад, за словами Безкоровайної, на державному рівні затверджено нову програму: якщо орендар на четвертій групі оподаткування вчасно сплачує орендну плату й податки й вчасно звітує про це, він має право на компенсацію від держави з розрахунку 3 тисячі гривень за гектар.

«Це вже діє в деяких областях. Зокрема, у Сумській і Донецькій», – каже пані Любов.

І, на її переконання, це мотивуватиме луганських аграріїв, коли знову буде можливість працювати.

Крім того, готові конкретні плани щодо боротьби з екологічною катастрофою, яку спричинили бойові дії (знищення Кремінського лісу, підтоплення багатьох регіонів тощо). Все це напрацьовувалось на досвіді інших країн, де відбувались війни чи збройні конфлікти.

Щодо збереження кадрового потенціалу – це стосується не лише чиновників адміністрацій. Мова насамперед про згуртування та підтримку аграріїв, які виїхали з області. Представники адміністрацій постійно контактують з фермерами, бджолярами, керівниками великих підприємств тощо, які розкидані не лише по всій Україні, а й по всьому світу.

«У серпні минулого року ми збирали тих керівників аграрних підприємств, які виїхали з окупованого Старобільського району, й возили для обміну досвідом на великі підприємства Полтавської області», – наводить приклад заступник начальника управління – начальник відділу агропромислового розвитку управління соціально-економічного розвитку територій Старобільської РВА Роман Кривошлик.

За його словами, під час тієї поїздки луганські аграрії були дуже задоволені й сповнені оптимізму – бо, як казали, вірять у звільнення області. Адже запозичення досвіду має сенс лише тоді, коли цей досвід можна застосувати.

Але тепер, як зізнаються самі аграрії, їхній оптимізм себе вичерпав. Здебільшого навіть просять не публікувати їхні фото й не вказувати прізвищ.

Причина песимізму в тому, що жоден крупний луганський аграрій, який виїхав з області після повномасштабного вторгнення, не може поновити свій бізнес на вільній території України. Насамперед через те, що в інших областях України усі землі давно кимось обробляються, і вільна ніша тут відсутня як така – хіба що аграрій готовий купити чиєсь підприємство. Крім того, знищені або дістались окупантам посівний матеріал, добрива, техніка… Саме техніку, до речі, дехто купує, хоч і в меншій кількості, щоб спробувати працювати у своїй галузі.

«Дехто з наших фермерів в інших регіонах країни придбав техніку й намагається працювати там, де є така можливість, надавати послугу з обробки землі», – каже Любов Безкоровайна.

Дехто знайшов себе в іншому бізнесі, дехто працює як найманий робітник.

Самі аграрії уникають відкритих розмов про це з журналістами, і на це є серйозні причини.

Один із тих небагатьох керівників великих луганських агропідприємств, хто був готовий відверто говорити з журналісткою «ОстроВа» – Валерій Каут, засновник і керівник ПП «КАУТ», яке обробляло понад 4800 га в Рубіжанській громаді. Наразі він з родиною мешкає в Бучі – мав тут дачу й цілком випадково опинився саме тут 24 лютого 2022 року.

«Можна сказати, що зараз я нічого не роблю, – зізнається 60-річний пан Валерій. – Була можливість купити тут невеличке господарство, але вирішив, що це зараз надто ризиковано. Трохи консультував місцевих колег… Ото й усе».

У серпні 2022 року, одразу після Дня Незалежності України, ПП "КАУТ" у рамках престуру від Харківського пресклубу приймало журналістів з різних регіонів України

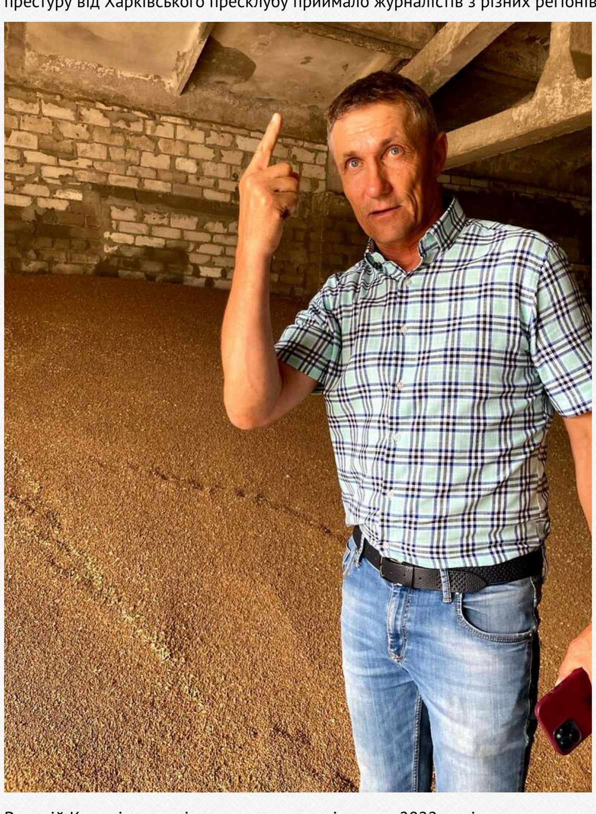

Валерій Каут під час спілкування з журналістами у 2022 році

Господарство мало дуже великий парк нової техніки

У липні 2021 року у селі Скаргівка Рубіжанської територіальної громади на базі ПП "КАУТ" відбувся виїзний науково-практичний семінар День поля – 2021.

День поля – 2021. Праворуч від Валерія Каута – міський голова Рубіжного, нині зрадник і колаборант Сергій Хортів

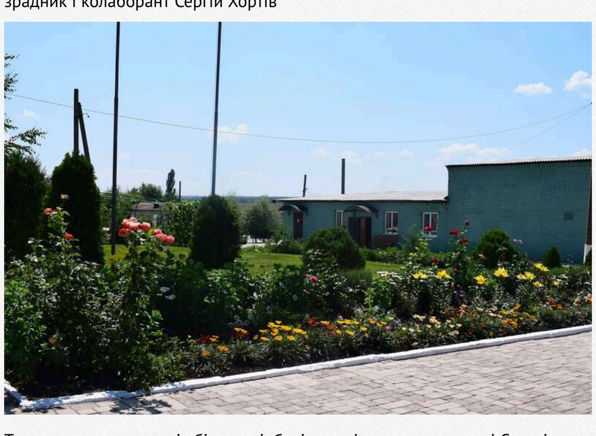

Так виглядала територія біля адмінбудівель підприємства у селі Скаргівка до приходу російських загарбників

Судом визнано, що окупанти завдали ПП "КАУТ" 200 мільйонів гривень збитків. Знищено величезний парк техніки (десятки одиниць), понад 400 тонн насіння, добрива, господарчі споруди… Документи для підтвердження цього збирали близько року.

А що стосується людських життів – це вже не вимірюється грошима. На ПП «КАУТ» працювало понад 80 співробітників. Трьох із них, АТОвців, завдяки місцевим зрадникам окупанти забили ногами на смерть одразу після свого приходу в громаду. Хтось загинув, когось забрали – і він зник назавжди…

А один із синів Валерія Каута загинув у Попасній у квітні 2022 року.

«Ми 11 днів чекали на тіло, думали, може не наш… Мало не збожеволіли, – каже пан Валерій. – Зараз вже якось живем з цим. Мені він і не сниться. А дружині двічі снився. Треба ж, мені 60 – і я живу, а дитини нема».

І після таких слів з ним дуже важко говорити про будь-які перспективи.

…Отже, повернімося до Департаменту агропромислового розвитку Луганської ОВА. Наразі він підтримує контакт не лише з фермерами та керівниками великих підприємств, але й з бджолярами області. До окупації власники пасік співпрацювали з державою, активно користувались держпідтримкою, навчались, застосовували новітні технології.

До речі, вивезти пасіку з області з початком бойових дій було практично неможливо і через Харківську область, і тим більше за маршрутом, яким багато хто виїжджав з північних районів області: «Росія – країни Балтії – Польща – Україна». За словами Любові Безкоровайної, вивезти свою пасіку вдалось рівно одній людині – бджоляру зі Сватівського району. Решта їх просто покинули або прийняли рішення лишитись в окупації.

Частина бджолярів, які виїжджали через Росію й країни Балтії, лишились у європейських країнах.

«Ми робили з ними відеоконференцію – до неї долучались люди не лише з України, а з Німеччини, Нідерландів, країн Балтії, Польщі», – розповідає Безкоровайна.

Усі вони планують повернутись додому й поновити свою справу, як тільки буде така можливість – саме тому й долучаються до таких конференцій. За словами пані Любові, ті, хто лишається за кордоном, працюють там на місцевих бджолярів, набираються нового досвіду, діляться ним з земляками й планують застосовувати після повернення додому. До речі, досвід цей більше стосується економічної складової. А з суто професійної точки зору – за кордоном луганські бджолярі переконались, що їхній власний досвід був цілком передовим.

«Працюючи зараз, наприклад, у Німеччині, вони роблять висновок: мед – це валюта, і особливо луганський крафтовий мед», – каже чиновниця.

За її словами, вони дійсно сповнені оптимізму й націлені повертатись у свою область.

«Після відеоконференції, про яку я кажу, ніхто довго не міг наважитись вимкнути відеокамеру», – зізнається Любов Безкоровайна.

І важко сказати, чого в її словах більше – оптимізму чи болю й туги за своєю областю та за напрацюваннями колег.

Земельні паї: майно, яке не вважається втраченим

Крім представників агробізнесу, ще одна категорія громадян, по яких вдарила війна саме в аграрному секторі, – це власники земельних паїв. Дехто з тих пайщиків, які виїхали на вільну територію України, звертався до журналістів «ОстроВа» з питанням: чи можлива компенсація від держави за паї, які, по суті, втрачені? Адже, мовляв, передбачена така компенсація за зруйноване житло.

«Компенсація за паї наразі не передбачена і навіть не може бути передбачена», – каже Роман Кривошлик.

За словами чиновника, визнати паї втраченими – це означає визнати регіони окупованими назавжди, тобто, визнати їх російськими. Але ж держава і світова спільнота визнають їх окупованими тимчасово. Тому земельні паї вважаються таким майном, яке не є втраченим, а буде через певний час поверненим, і ним можна буде користуватись за призначенням.

Паралель із компенсацією за зруйноване житло чиновник називає некоректною через те, що у випадках із такою компенсацією йдеться про дійсно втрачене майно. Адже той факт, що житло є зруйнованим і вже не підлягає використанню за призначенням (на відміну від земельних паїв) підтверджується документально.

У цьому контексті постає питання: як бути з ущент замінованими землями сільгосппризначення, наприклад, Сватівського району? Яким чином можна гарантувати їхнє використання за призначенням навіть після деокупації?

Як відповідають чиновники, з цього приводу юридично такі паї нічим не відрізняються від тих, які наразі в більш-менш «мирних» умовах обробляються під окупацією.

По-перше, для підтвердження замінування потрібне обстеження, а це можливо лише у разі припинення бойових дій і деокупації.

По-друге, наразі не існує навіть карт мінних полів. По-третє, як зауважує Любов Безкоровайна, у ході війни й інші землі області можуть стати такими ж замінованими, як у Сватівському районі.

Як кажуть в обладміністрації, з проблемою замінування земель сільгосппризначення Луганська область стикалась ще з 2014 року – у Слов'яносербському районі було заміновано близько 60 км вздовж так званої «сірої зони», і все це проходило через паї. Тоді проблему не вирішили.

Таким чином, земельні паї – це те майно, яке наразі не може бути компенсоване, не може бути продане й не приносить доходу тим землевласникам з Луганщини, які відмовились «законно» здавати його в оренду під окупаційною владою.

Орендна плата в окупації як механізм примусової паспортизації

Земельні паї, які не є замінованими і де не точаться активні бойові дії, наразі обробляють агропідприємства, власники яких перереєстрували підприємства за російським законодавством.

Як кажуть місцеві мешканці, вони готові платити орендну плату й платять її – тим, хто оформив російські паспорти. Причому платять удвічі менше, ніж платили за українським законодавством – тому що ті суми, які були зазначені в договорах оренди у гривні, перевели в російський рубль за курсом 1:1.

«Спочатку для того, щоб платити орендну плату, з пайщиків вимагали оформлення «ЛНРівськго» страхового полісу – так званого СНІЛС, – розповідає місцева мешканка, яка просить не називати її прізвище з міркувань безпеки. – На це ми ще були готові. Але потім почали вимагати обов'язкового оформлення російського паспорта. А це вже зовсім інше. І від цього ми з членами родини відмовились».

За словами жінки, так зробили ті, хто усвідомлює: страховий папірець квазіреспубліки й паспорт громадянина країни-агресора – це абсолютно різні речі з юридичної й моральної точки зору.

Якщо говорити про різницю в орендній платі «під Україною» і при «руському мірі», джерело «ОстроВа», мешканка одного з сіл півночі області, наводить приклад: «Я маю пай у селі Роздольне Старобільського району, який обробляє підприємство «Зелена долина», керівник Іван Біда. Підприємство почало працювати за російським законодавством. Відповідно до договору, я мала отримати за нього 32 тисячі гривень. У 2022 році мені дали готівкою 32 тисячі рублів, тобто вдвічі менше».

Це була остання орендна плата, яку вона отримала – відмовившись оформлювати російський паспорт, виїхала в безпечний регіон України через Росію та Європу.

А ось більш показовий приклад «перерахунку» орендної плати.

«У мене є пай у колишньому Біловодському районі (увійшов до складу Старобільского – «ОстроВ»). Я мав отримати за нього у 2022 році 15 тисяч гривень. Мали віддати мені 15 тисяч російських рублів. Зрештою віддали близько 2 тисяч грошима, а решту – м'ясом», – розповідає мешканець Біловодщини.

Вартість м'яса орендар обраховував так, як сам вважав за потрібне, на свою користь. По суті, як каже джерело «ОстроВа», це м'ясо його родині було й непотрібне, бо його було неможливо ані продати, ані встигнути з'їсти чи забрати з собою (родина планувала виїхати). Зрештою за принципом «щоб добро не пропадало» закрили тушонку, залишили її вдома й виїхали. Тепер, як зазначає чоловік, якщо ця тушонка досі ціла – це спокуса для місцевих мародерів.

Щодо подальших «розрахунків» із пайщиками при окупаційній владі, Роман Кривошлик пояснює: «Тим, хто відмовляється оформлювати російське громадянство, окупанти кажуть наступне: «Ваші гроші залишаються тут, вони на вас чекають. Коли ви приїдете й отримаєте паспорт громадянина РФ, зможете отримати й свої гроші».

Про ті 5 відсотків області, які є деокупованими

Що стосується тих п'яти відсотків території Луганщини, яка наразі є деокупованою – тут весь час точаться бої, й військові та чиновники навіть не називають точну кількість звільнених сіл. Так, для статті, яку «ОстроВ» публікував понад три місяці тому, в обладміністрації зазначили, що «…в Луганській області деокуповано 15-16 населених пунктів у Сватівському та Сєвєродонецькому районах». Станом на зараз ситуація є приблизно такою самою, і військові підкреслюють, що вона змінюється щодня. Загалом тут лишається кількадесят мешканців.

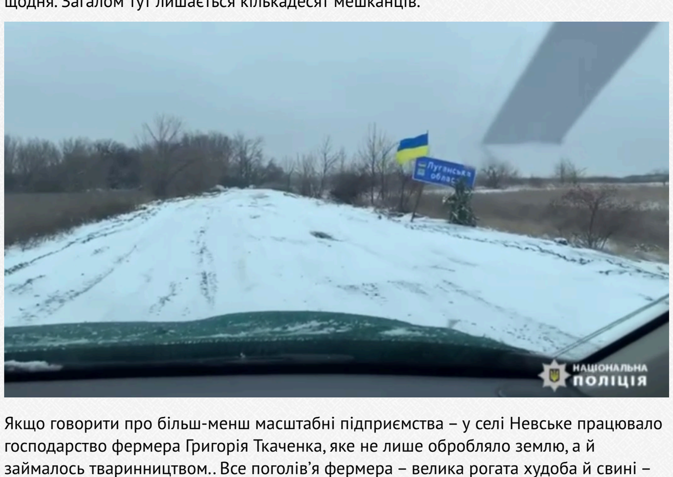

Якщо говорити про більш-менш масштабні підприємства – у селі Невське працювало господарство фермера Григорія Ткаченка, яке не лише обробляло землю, а й займалось тваринництвом.. Все поголів'я фермера – велика рогата худоба й свині – загинуло практично в перші дні активних бойових дій.

Наразі Ткаченко – єдиний аграрій з Луганщини, хто зумів задокументувати загибель худоби, зібравши всі потрібні документи. Для отримання компенсації, за словам Любові Безкоровайної, не вистачає єдиного: виїзду на місце спеціальної комісії. Виїзд комісії буде можливим лише після припинення активних бойових дій, бо поки в деокуповані села їздять лише військові й поліцейські.

І це єдиний випадок на Луганщині, коли процес гальмується через бої, а не через очікування деокупації – бо село все-таки звільнено.

Фото Людмили Долі та з архіву авторки

Юлія Сабаєва, опубліковано у виданні "ОстроВ"

Теги: сільське господарство | Сельское хозяйство | Кривошлик Роман | Бескоровайна Любовь | Напад Росії на Україну | Война | Війна | Оккупация | окупація | Луганська область | Луганская область

Олексій Дем'яненко
РЕДАКТОР СТРІЧКИ НОВИН

02 березня 2024 г., 16:29 | Переглядів: 2448 | Коментарі: 0

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

2013-2026 © АНТИКОР – національний антикорупційний портал
Реклама на сайті • Наші партнери
Політика конфіденційності
Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.